

Muzeum Stutthof w Sztutowie.
Niemiecki nazistowski obóz
koncentracyjny i zagłady (1939–1945)

Raport z działalności za rok 2018

Sztutowo 2019

Spis treści

Spis treści

I.	SŁUŻBA I ODPOWIEDZIALNOŚĆ	5
II.	KAMIENIE MIŁOWE	8
III.	DZIAŁALNOŚĆ MUZEUM	32
	1. Wydarzenia	32
	2. Projekty interdyscyplinarne	34
	3. Wystawy	43
	4. Działalność naukowa	48
	5. Wydawnictwa	52
	6. Działalność edukacyjna	53
	7. Gromadzenie zbiorów	53
	8. Działalność dokumentacyjna	55
	9. Pracownia konserwacji papieru	56
	10. Wolontariat	58
	11. Inwestycje	59
	12. Biblioteka	60
	13. Obsługa zwiedzających w Muzeum	60
	14. Frekwencja	61
	15. Finanse	61
	16. Rada Muzeum Stutthof w Sztutowie	63
	17. Wykaz etatowych pracowników Muzeum Stutthof w Sztutowie	65

Teksty: Monika Brodacka, Anna Chinc, Piotr Chruścielski, Bogdan Chrzanowski, Małgorzata Daniluk, Danuta Drywa, Tomasz Gąsecki, Andrzej Gąsiorowski, Agnieszka Glazer, Elżbieta Grot, Magdalena Idzik, Iwona Kentzer, Agnieszka Kłys, Katarzyna Krawczyk, Ewa Malinowska, Danuta Ochocka, Marcin Owsiański, Krzysztof Steyer, Teresa Szymańska, Piotr Tarnowski, Bogusława Tartakowska

Redakcja merytoryczna: Katarzyna Krawczyk, Ewa Malinowska

Koordinacja: Katarzyna Krawczyk, Ewa Malinowska

Korekta językowa: Jarosław Kurek

Materiał ilustracyjny: Ze zbiorów Muzeum Stutthof w Sztutowie, fot. Katarzyna Krawczyk, Wiesław Leszczyński, Ewa Malinowska, Joanna Tarnowska, Piotr Tarnowski, Jagoda Tonderys

Projekt graficzny: Progetto Duo Karol Tyczyński, Joanna Skoczowska Czwarta Fala Sp. z o.o.

ISBN 978-83-951886-2-6

©Muzeum Stutthof w Sztutowie. Niemiecki nazistowski obóz koncentracyjny i zagłady (1939–1945)
ul. Muzealna 6
82-110 Sztutowo
www.stutthof.org

I. SŁUŻBA I ODPOWIEDZIALNOŚĆ

Muzeum jest przestrzenią, w której przeszłość łączy się z teraźniejszością. W wirze tych dwóch porządków czasowych przyszło nam pracować. Taki opis rzeczywistości zakłada, że czas nie jest pojęciem w klasycznym ujęciu liniowym. Bliższy jest raczej filozoficznej koncepcji Bergsona, opartej na intuicji. Intelkt jest narzędziem poznania, bywa, że niedoskonałym, gdyż pozwala człowiekowi kategoryzować, uogólniać i relatywizować, a także tworzyć pojęcia. Poznanie naukowe musi być oparte na rozumie, ale rzeczywistość jest bardziej złożona i nie poddaje się łatwo uogólnieniom oraz uproszczeniom. W pracy, w której twardo stąpamy po ziemi i pilnujemy prawdy, trudno to pojąć, ale na co dzień odczuwamy zafałszowanie przez rozum. Przykład, czas w ujęciu rozumowym to pewne continuum. Mechanicznie rozumiany czas upływa nieustannie, w niezmiennym tempie. Natomiast jest też czas, który płynie raz szybciej, raz wolniej, gdyż czas przez nas odczuwany nie jest ciągły, odczuwamy tylko niektóre momenty. Znamy z własnego doświadczenia, te chwile, gdy mija on nam nadszpiewanie szybko, a przecież rozum podpowiada, że zawsze płynie tak samo. Dlatego – być może – właściwym narzędziem poznania winna być intuicja. To ona jest bowiem zdolna bezpośrednio postrzegać rzeczywistość, bez zniekształceń ciążących na poznaniu intelektualnym. Nie wiem sam... Mam wiele wątpliwości, ale czuję, że w tej koncepcji bliska mi jest idea postrzegania życia jako ciągłego strumienia przeżyć i doświadczeń. Siła życiowa, koło zamachowe zmian i wszelkiego ruchu. Proces nieprzewidywalny, irracjonalny, spontaniczny, celem jego zaś jest trwanie i tworzenie.

A co my, muzealnicy, czujemy, pracując w Miejscu Pamięci? Dokąd prowadzi nas zawodowa droga? Jak długo będziemy jeszcze razem i co chcemy osiągnąć? Co będzie, gdy zrealizujemy ostatni z pomysłów i ostatnie zadanie z listy, którą mamy? Dziś nie odpowiem na to pytanie. Jednak gdyby ktoś, nawet wczoraj, zapytał mnie o to, odpowiedziałbym, że wyznaczając je, będę kierował się dwoma drogowskazami, którymi są służba i odpowiedzialność.

Służba rozumiana jako rzetelne wykonywanie pracy. Tego, co musimy, a nie tego, co byśmy chcieli. Wymiar służby publicznej jest dość prosty do opisanie. Lekarz, strażak, ratownik na plaży, wszyscy oni w swojej pracy – bez względu na okoliczności – do końca muszą wykonywać czynności tak, jak należy. Żmudne procedury, które w efekcie dają olbrzymią satysfakcję. W muzealnictwie nie jest tak prosto. Istnieje duża pokusa, by skupić się na indywidualnych zainteresowaniach, ale poczucie obowiązku nakazuje robić to, co powinniśmy. A naszym obowiązkiem jest służyć przeszłości i teraźniejszości poprzez należyte wykorzystanie świadectwa dawnych dziejów, zdeponowanego w Muzeum Stutthof w Sztutowie przez Świadców Historii. Musimy pełnić służbę dla historii i coraz młodszych pokoleń jej odbiorców.

Odpowiedzialność to podążanie za zmieniającym się czasem, i ona powinna charakteryzować nasze podejście. Dość powszechna jest opinia mówiąca, że termin „muzeum” lub „muzealny” to synonim anachroniczności oraz stanu wyjątkowej odporności na zmianę. Postrzega się je jako bastion kultury elitarnej, która wiąże się z wąskim gronem odbiorców ze względu na trudny i często niezrozumiały charakter treści. Czy takie ma być nowoczesne muzeum? Czy chcemy być obarczeni odpowiedzialnością, że nie reagujemy na zmieniające się warunki i otoczenie? Co zrobić, by nie ulec zbyt niemu radykalizmowi w głoszeniu historii? Wyjście zaproponował wiele lat temu mój nieżyjący już mentor Tomasz Merta w swojej wypowiedzi na temat innego, powstającego muzeum: *jeśli muzeum nie chce być tylko hołdem składanym czasom minionym, musi zatroszczyć się o budowanie pomostu pomiędzy przeszłością i przyszłością, kładąc wielki nacisk na tworzenie i prowadzenie różnych projektów*

edukacyjnych. Projekty te z jednej strony będą aktywizowały uczniów i rozbudzały zainteresowanie historią, budowały ich związek emocjonalny z przeszłością, z drugiej zaś będą dostarczały nauczycielom użytecznych narzędzi do pracy w szkole. Byłoby także wspaniale, gdyby Muzeum stało się miejscem spotkania starszych i młodszych uczonych, miejscem gorących dyskusji i sporów. I to jest nasza odpowiedzialność – znaleźć sposób, by budować pomosty kulturowe w przekazywaniu historii, pobudzać emocje, zachęcać do refleksji. Bowiernie znalezienie przy pomocy różnych środków stref, gdzie będą się zająć poszczególne elementy z odniesieniem do „tu i teraz” ucznia, prowadzić może do ukształtowania człowieka, który w sposób holistyczny będzie spoglądał na świat. A od nas – muzealników – zależy, by historia tego miejsca nie powtórzyła się już nigdy więcej, by była przestrożą. Naszym obowiązkiem jest stać na straży i szukać metody, by dotrzeć do zmieniającego się odbiorcy.

Najprościej powiedzieć, że Oni są inni – z nosem w smartfonach, zapatrzeni w filmiki na YouTube. Tacy są... ale czy kontekstem i opisem otaczającego świata dotrzemy do kolejnych pokoleń? To prawda, że są inaczej kształceni, nie znają tylu dat co my... Ale czyja to jest wina – ich czy nasza? Zatem niech przestaniemy będzie ciągle poszukiwanie drogi, by połączyć ich wrażliwość, niezgodę na niesprawiedliwość, empatię, z przesłaniami historii. Znalezienie pomostu kulturowego pomiędzy archiwami, a młodym człowiekiem zapatrzonym w bohaterów Universum Marvella walczących ze złem – to wyzwanie, jakie stawia przed nami świat. Jakbyśmy się nie bronili, pozostaje to faktem. Oni są tak inni dla nas, jak my byliśmy inni dla naszych rodziców.

Przytaczając zastyszane słowa: *żyjemy w czasach tak szybko i wypełniamy je tak dokładnie, że coraz trudniej przychodzi nam spoglądać w przeszłość*, zadaję sobie pytanie, jakie będą kolejne zadania i w którą stronę pójdziemy? Dziś nie wiem. Wiem tylko, że będzie to kierunek oparty na mocnych fundamentach: odpowiedzialności i służby. W tym celu winna być stworzona instytucja nowoczesna i oparta na dialogu oraz budowaniu pomostów, pokazująca sens życia, patriotyzmu, wiary w wolność i poszanowanie człowieka.

Chciałbym, abyśmy uczyli młodych ludzi, jak czerpać z przeszłości w zagonionych i trudnych czasach.

Piotr Tarnowski
Dyrektor Muzeum

Więźniowie - mężczyźni
Men prisoners

(...)pierwszą formalno „oddział polityczny” SS (biuro ewidencyjne) był przez oficera lub podoficera nie Jesteście już ludźmi numerami. Wszystkie w i pozostałicie poza b tylko jedno prawo i to w przez ten komin. Tu wy na dymiecy z dala komin

Przez okres istnienia obozu Stutthof, więzionych było 58 508 m. Efektywne wykorzystanie siły roboczej było jednym z priu. Po zakończeniu kwarantanny więźniowie kierowani byli do p. Kl. Stutthof utworzono filie Niemieckich Zakładów Zbrojeniowych krawieckie, kufnierskie, kucharzkie, naprawy broni, rowerów, szewskie, ciepielskie, malarskie oraz kuźnię ze ślusarnią i magazyn. Jec roboczych było »Ziegelei«, gdzie więźniowie pracowali w trzech przez Niemieckie Zakłady Cłny i Kamienia oraz »Waldkommando« pracowali przy wyrębie lasu. Czas popołudniowy przeznaczono na terenie obozu. W związku z wyczerpującym charakterem maltretowaniem, chorobami śmierć zbierała wielkie żniwo.

During the existence of camp Stutthof there were 58 508 male in. The effective use of force was one of the priorities of a quarantine period inmates were directed to work. In 1942, facilities were formed at the KL Stutthof site. They included tail, repair, shoemaker and leather-workers, weaving, carpenter, wo as a forge and ironworks and warehouses. One of the han the »Ziegelei«, where inmates worked at three brickyards rented Works and the »Waldkommando«, which worked at logging to maintenance work on the site of the camp. Due to exhaust and disease, death took its toll.

Wzięwaną przez „Schreibstube” alne przywitanie S (...): Odtąd o zwykłym rawa straciłicie - pozostało line: wyścieć e wskazał atoryjaj (...)

Wzięwaną przez „Schreibstube” alne przywitanie S (...): Odtąd o zwykłym rawa straciłicie - pozostało line: wyścieć e wskazał atoryjaj (...)

„(...)the first formality carried out by the SS "political force" in front of the "Schreibstube" (registry office) was a brutal welcome by an SS officer or warrant officer (...). From now on you are no longer people - just ordinary numbers. You lost all your rights and left them outside the gate - you have only one right and this you are allowed: to fly out this chimney. This is when he meaningfully pointed to the smoking chimney of the crematory (...)"

Wzięwaną przez „Schreibstube” alne przywitanie S (...): Odtąd o zwykłym rawa straciłicie - pozostało line: wyścieć e wskazał atoryjaj (...)

Wzięwaną przez „Schreibstube” alne przywitanie S (...): Odtąd o zwykłym rawa straciłicie - pozostało line: wyścieć e wskazał atoryjaj (...)

Więźniowie - dzieci
Child inmates

„[...] Długo odchodzi matkami i krysami w niewolniczym kierunku. Obyj jasad dawać i dawać. Złamała się, by cały świat ronił za chęcią od rodziców serca. Nacił i brzośki...”

„[...] Children were taken away from their mothers and sent to an orphanage. The camp missed day and night. It was as if the whole world would collapse in a moment from the heart - something would and other...”

Wzięwaną przez „Schreibstube” alne przywitanie S (...): Odtąd o zwykłym rawa straciłicie - pozostało line: wyścieć e wskazał atoryjaj (...)

Wzięwaną przez „Schreibstube” alne przywitanie S (...): Odtąd o zwykłym rawa straciłicie - pozostało line: wyścieć e wskazał atoryjaj (...)

Więźniowie - kobiety
Women prisoners

Wzięwaną przez „Schreibstube” alne przywitanie S (...): Odtąd o zwykłym rawa straciłicie - pozostało line: wyścieć e wskazał atoryjaj (...)

Wzięwaną przez „Schreibstube” alne przywitanie S (...): Odtąd o zwykłym rawa straciłicie - pozostało line: wyścieć e wskazał atoryjaj (...)

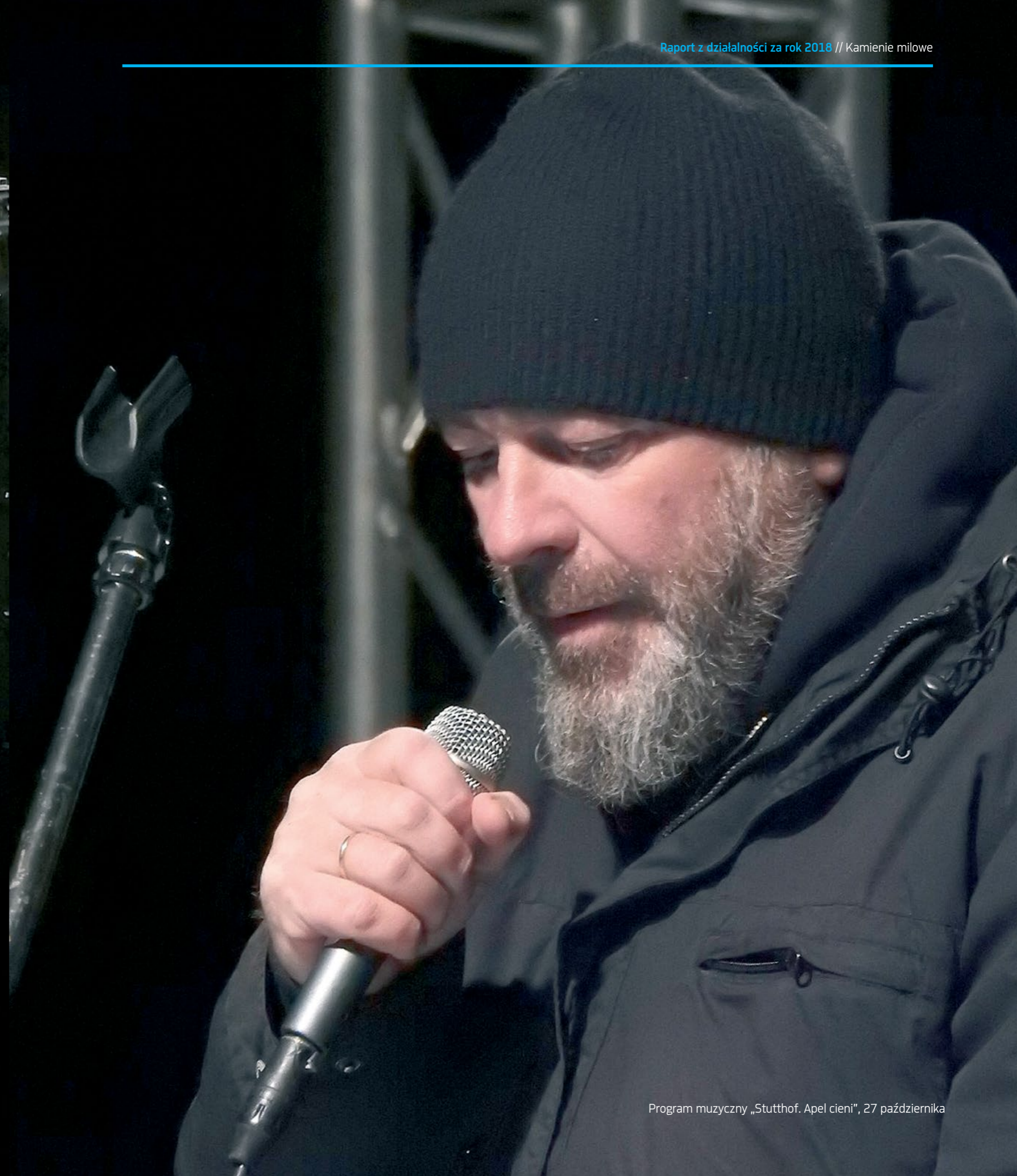

Wystawa „Odezwała się ziemia” prezentowana w Muzeum Miasta Gdyni w dniach 23 marca - 30 czerwca

Projekt „Powstańscy Warszawscy zwyciężali wszędzie. Warszawiaci w Stutthofie”, 1 sierpnia

Konferencja naukowa „Archeologia w Miejscach Pamięci- prace archeologiczne a nielegalne poszukiwania. Przystępność wobec dziedzictwa archeologicznego oraz martyrologicznego”, 8 listopada

Prezentacja scenariusza nowej wystawy głównej dla pracowników Muzeum, 29 czerwca

Spotkanie Zespołu Doradców ds. nowej wystawy głównej, 26 listopada

Wizyta w Ambasadzie RP w Wilnie, podczas wizyty studyjnej w Wilnie i w Kownie, w dniach 27 listopada - 2 grudnia

Spotkanie z Markusem Zingerisem, Dyrektorem Państwowego Muzeum Żydowskiego im. Gaona w Wilnie

Spotkanie z Ambasador RP w Wilnie, Urszulą Doroszewską

Stutthof

www.stutthof.org

Wizyta Marszałka Senatu RP Stanisława Karczewskiego wraz z Przewodniczącym Senatu Rumunii Călinem Popescu-Tăriceanu, 8 grudnia

III. DZIAŁALNOŚĆ MUZEUM

1. Wydarzenia

- I — **25 stycznia // 73. rocznica Marszu Śmierci więźniów KL Stutthof**
- II
- III — **12 marca // 56. rocznica powstania Muzeum Stutthof**
22 marca // 78. rocznica rozstrzelania Polaków z Gdańska w obozie Stutthof
23 marca // odsłonięcie tablic upamiętniających zmarłych więźniów KL Stutthof na Cmentarzu w Gdyni-Witominie
- IV — **21–22 kwietnia // „Żuławy w Gdańsku”**
konferencja popularno-naukowa oraz kiermasz tematyczny
7 kwietnia // szkolenie dla przewodników
26 kwietnia // X Konkurs Recytatorski,
zorganizowany we współpracy ze szkołami powiatu nowodworskiego
- V — **9 maja // 73. rocznica wyzwolenia KL Stutthof**
10 maja // XII Bieg Pamięci
- VI — **9 czerwca // seminarium dla nauczycieli,**
wspólnie z Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Olsztynie
12 czerwca // konferencja „Żuławska Koalicja Pamięci”,
skierowana do instytucji samorządowych powiatu nowodworskiego
- VII
- VIII
- IX — **2 września // 79. rocznica pierwszego transportu więźniów do obozu Stutthof,**
z wydarzeniami towarzyszącymi
5–6 września // IX Forum Pamięci. Seminarium muzeów martyrologicznych,
dotyczące wymiany doświadczeń w zakresie opieki nad Miejscami Pamięci
- X
- XI — **27 listopada–2 grudnia // wizyta studyjna na Litwie:**
spotkanie z Ambasador Rzeczypospolitej Polskiej w Wilnie Urszulą Doroszewską, z Markusem Zingerisem, Dyrektorem Państwowego Muzeum Żydowskiego im. Gaona oraz w Kownie z Aldoną Ruseckaite, Dyrektorem Muzeum Balysa Sruogi
- XII — **8 grudnia // wizyta Marszałka Senatu RP Stanisława Karczewskiego wraz z Przewodniczącym Senatu Rumunii Călinem Popescu-Tăriceanu**

2. Projekty interdyscyplinarne

Odezwała się ziemia

Projekt wystawienniczo-edukacyjno-popularyzatorsko-naukowy, realizowany od 23 marca do 8 listopada br. Celem nadrzędnym zadania było przedstawienie wyników prac poszukiwawczych pod nadzorem archeologicznym, przeprowadzonych na terenie dawnego niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego Stutthof, poza współczesnym terenem Muzeum. W ramach zadania zorganizowano wystawę pt. „Odezwała się ziemia” wraz z programem prelekcji: Piotr Tarnowski, *Archeologiczne prace poszukiwawcze w miejscu pamięci: etyka, potrzeba, zagrożenia*; Aleksander Kwapiński, Mirosław Piskorski, Wojciech Molski, *Prace poszukiwawcze na terenie dawnego niemieckiego, nazistowskiego obozu koncentracyjnego Stutthof, sezony badawcze 2016–2018*; dr Łukasz Jasiński, *Sprawiedliwość – amnestia – amnezja. Ściganie zbrodniarzy wojennych w Polsce i RFN*; Elżbieta Grot, *Gdynianie w obozie Stutthof oraz Podobóz KL Stutthof w Gdyni*; Agnieszka Kłys, *Nieletni więźniowie obozu Stutthof*. Projekt kończyła konferencja naukowa pt. „Archeologia w miejscach pamięci – prace archeologiczne a nielegalne poszukiwania. Przeszłość wobec dziedzictwa archeologicznego oraz martyrologicznego”. W realizacji projektu z Muzeum Stutthof w Sztutowie współpracowały Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Gdańsku, Muzeum Miasta Gdyni oraz Fundacja Bowke. Miejscami prezentacji były siedziby Muzeum Stutthof w Sztutowie oraz Muzeum Miasta Gdyni.

Artyści Andersa

Projekt edukacyjno-wystawienniczy, prezentowany w dniach 17 czerwca–7 września w Muzeum Stutthof w Sztutowie. W ramach cyklu „Niedziela w Muzeum” otworzona została wystawa czasowa „Artyści Andersa. Uratowani z *niehumanitarnej ziemi*”. Autorem wystawy i albumu, który powstał w ramach projektu Artyści Andersa, jest prof. Jan Wiktor Sienkiewicz, a prezentowane materiały stanowią efekt jego wieloletniej pracy naukowej na ten temat. Goście obejrzeli film dokumentalny o artystach-żołnierzach skupionych od 1941 roku wokół generała Władysława Andersa, których twórczość, niezależnie od warunków, w jakich powstawała, stanowiła świadectwo potrzeby twórczej ekspresji. Wystawa była prezentowana w Muzeum Stutthof w Sztutowie do 7 września br. i pokazywała związek pomiędzy żołnierzami-artystami armii Andersa a więźniami KL Stutthof, którym niekiedy właśnie sztuka pozwalała zachować człowieczeństwo. Otwarcie wystawy towarzyszył rodzinny plener artystyczny, w ramach którego artystka Agata Markos poprowadziła warsztat rzeźbiarski. Tematem spotkania był syryjski niedźwiedź brunatny o imieniu Wojtek, którego wykupili żołnierze armii dowodzonej przez gen. Andersa w drodze z Iranu do Palestyny. Wojtek przeszedł wraz z żołnierzami cały szlak bojowy, brał między innymi udział w bitwie o Monte Cassino.

Powstańcy Warszawscy zwyciężali wszędzie

Projekt został zrealizowany w dniach 1 sierpnia oraz 11 października. Przygotowano specjalne zwiedzanie Muzeum śladami warszawiaków w obozie Stutthof, wystawę mobilną i broszurę *Powstańcy Warszawscy zwyciężali wszędzie! Warszawiacy w Stutthofie*, koncert pieśni powstańczych w wykonaniu i aranżacji Garwolińskiego Teatru Muzycznego „Od Czapy” oraz scenariusz lekcji muzealnej. 1 sierpnia punktualnie o godzinie 17:00 Muzeum Stutthof upamiętniło powstańców i cywilną ludność ogarniętej Powstańiem Warszawskim stolicy, przywiezionych do KL Stutthof.

Wybuch Powstania Warszawskiego

„Żołnierze stolicy! Wydałem dziś upragniony przez Was rozkaz do jawnej walki z odwiecznym wrogiem Polski, najeżdżcą Niemiec. Po pięciu blisko latach nieprzerwanej i twardej walki prowadzonej w podziemiach konspiracji staje się dziś otwarcie z bronią w rękę, by Ojczyźnie przywrócić Wolność i wymierzyć zbrodniarzom niemieckim przykładową karę za terror i zbrodnie dokonane na ziemiach Polski. Warszawa, 1.VIII-1944 r. Dowódca Armii Krajowej (-) BÓR”. Rozkaz gen. Komorowski opublikowany z datą 1 sierpnia w „Biuletynie Informacyjnym”

The Outbreak of the Warsaw Uprising

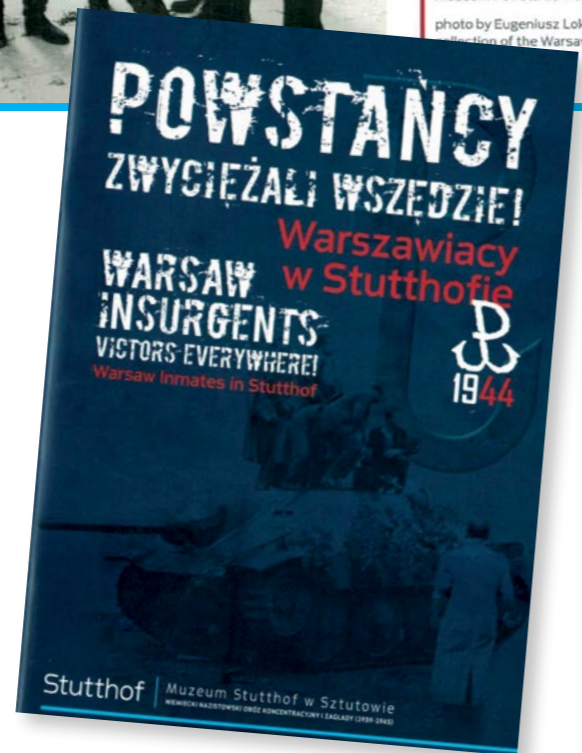
“Soldiers of the capital city! Today, I have given you the much-awaited command to begin an open battle against the eternal enemy of Poland, the German invader. After five years of ongoing and fierce underground struggle, you are standing here today, weapon in hand, to restore Freedom to our Homeland and to give German criminals the exemplary punishment for the terror and crimes committed on the territories of Poland. Warsaw, August 1, 1944. Commander of the Home Army (-) 'BÓR'.”

Order of General Komorowski ('BÓR') published on the 1st of August in the "Information Bulletin"

Warsaw Uprising and its Fall

The Warsaw Uprising was an armed intervention organized by the Home Army against the German armies occupying Warsaw. It began on August 1, 1944 at 17.00. In the first days of fighting, the Insurgents captured the districts of Śródmieście, Stare Miasto, Wola, Powiśle, parts of Ochota, Mokotów and Żoliborz. There was also some activity in the Kampinos Forest, Legionowo and around the town of Marki. For the first time in five years Warsaw residents felt free, the city blossomed with white-and-red flags, and fully legal Polish authorities began operation. The Warsaw Uprising was militarily directed against the Germans and

foto: Eugeniusz Lokajski, ze zbiorów Muzeum Powstania Warszawskiego
photo by Eugeniusz Lokajski, from the collection of the Warsaw Uprising Museum

W nastrój wydarzenia wprowadziła uczestników *Kolęda warszawska*, wykonana na żywo przez artystkę Aleksandrę Tyburską. Zwiedzający kroczyli wraz z przewodnikiem śladami więźniów warszawskich. Przewodnicy oddali głos byłym więźniom, którzy opowiadali o pobycie w obozie. Wieczorem zapalono „świata pamięci” za wszystkich, którzy zginęli. W zwiedzaniu specjalnym uczestniczyło ponad 600 osób. 11 października, podczas programu zorganizowanego dla młodzieży szkolnej, odbyło się zwiedzanie Muzeum śladami Powstańców Warszawskich, spotkanie z muzyką – piosenkami powstańczymi wykonanymi w aranżacji Garwolińskiego Teatru Muzycznego „Od Czapy” oraz zwiedzanie wystawy „Powstańcy zwyciężali wszędzie! Warszawiacy w Stutthofie”. Wystawie towarzyszyła broszura w języku polskim i angielskim. W wydarzeniach tego dnia udział wzięło 355 osób. Projekt zrealizowano przy wsparciu finansowym Ministerstwa Obrony Narodowej i Narodowego Centrum Kultury (Interwencje 2018 EtnoPolska) we współpracy z Centrum Rozwoju i Edukacji Młodzieży, Muzeum Powstania Warszawskiego oraz Muzeum Gdańska.

Zawsze wierni Polsce

Projekt powstał w setną rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości. Został zrealizowany w dniach 2 września–27 października. Elementami projektu były: wystawa planszowa „Zawsze wierni. Gdańska niepodległość. Polacy z Wolnego Miasta Gdańska”, broszura *Zawsze wierni. Kim byli Polacy z Wolnego Miasta Gdańska*, program muzyczny „Stutthof. Apel Cieni”, płyta CD *Stutthof. Apel Cieni* oraz film promujący koncert i płytę, a także scenariusz lekcji muzealnej. Wystawa pokazała historię dwudziestu lat istnienia Wolnego Miasta Gdańska w kontekście losów zamieszkałych tam Polaków. Obok podręcznikowej historii Gdańska z lat 1918–1939 przedstawione zostały sylwetki osób zasłużonych dla polskiej tożsamości narodowej, wśród nich Bernard Filarski, Feliks Muzyk, Brunon Zwarra, Władysław

Dyrektor Muzeum Stutthof oraz Wójt Gminy Sztutowo zapraszają na program muzyczny w wykonaniu muzyków zespołu **ARMIA**, pt.

STUTTHOFA APPEL CIEŃ

27 PAŹDZIERNIKA GODZ. 18.00

Bilety bezpłatne
Zarejestruj swój udział na
apelcieni.evena.pl

Pniewski, Elżbieta Marcinkowska czy Kunegunda Pawłowska. Te historie indywidualne łączył wątek silnego patriotyzmu, codzienna praca na rzecz polskiej społeczności i los, jaki ich za to spotkał – utrata zdrowia, kalectwo, nierzadko śmierć w obozie koncentracyjnym Stutthof. Wystawa przypominała działania i postawy tych, którzy walczyli w Gdańsku o niepodległość, płacąc często najwyższą cenę w obozie zagłady.

27 października w Muzeum Stutthof odbyło się premierowe wykonanie programu muzycznego „Stutthof. Apeli Cieni”, przygotowanego przez członków zespołu Armia. To historia mówiąca o bólu tego miejsca i o nadziei, która niosła ze sobą wiarę w niepodległą i wolną Ojczyznę. Współczesna aranżacja muzyczna programu była hołdem złożonym poległym w KL Stutthof oraz tym, którzy przeżyli i mogli zaświadczyć o ponurym czasie historii. Repertuar oparto na twórczości więźniów obozu koncentracyjnego Stutthof: Haliny (Lilki) Banasiak, Wiktora Ostrowskiego, Jerzego „Juranda” Nowickiego, Zdzisława Karr-Jaworskiego oraz autorów, których nazwisk nie znamy. Wykonawcami byli: Tomasz Budzyński, Darek Budkiewicz, Beata Polak i Michał Jacaszek.

Projekt został dofinansowany ze środków Programu Wieloletniego NIEPODLEGŁA na lata 2017–2022 w ramach Programu Dotacyjnego „Niepodległa”, Fundacji LOTTO i Polskiego Koncernu Naftowego ORLEN, we współpracy z Fundacją Towarzystwo Projektów Edukacyjnych, Stowarzyszeniem Centrum Rozwoju i Edukacji Młodzieży oraz Gminą Sztutowo.

3. Wystawy

Prace nad scenariuszem nowej wystawy głównej w Muzeum Stutthof »

Nowa wystawa główna jest jednym z priorytetowych działań Muzeum Stutthof w Sztutowie. W ramach prac nad jej scenariuszem Zespół Programowy w składzie: Ewa Malinowska, koordynator, szef zespołu, Bogusława Tartakowska, dr Aleksander Michalak, dr Marcin Owiński oraz Piotr Chrusielski wypracowuje koncepcję scenariusza, dokonuje wyboru materiału źródłowego i wykonuje kwerendy.

Scenariusz opiniuje Zespół Doradców w składzie: prof. Maria Mendel, prof. Katarzyna Barańska, Anna Theiss, prof. Wiesław Theiss, dr Piotr M.A. Cywiński, prof. Arnold Kłoczowski, dr Jacek Frierdrich, dr hab. Janusz Trupinda. Równolegle do opracowywania scenariusza nowej wystawy głównej przygotowywane są materiały dydaktyczne dla przewodników, edukatorów i nauczycieli.

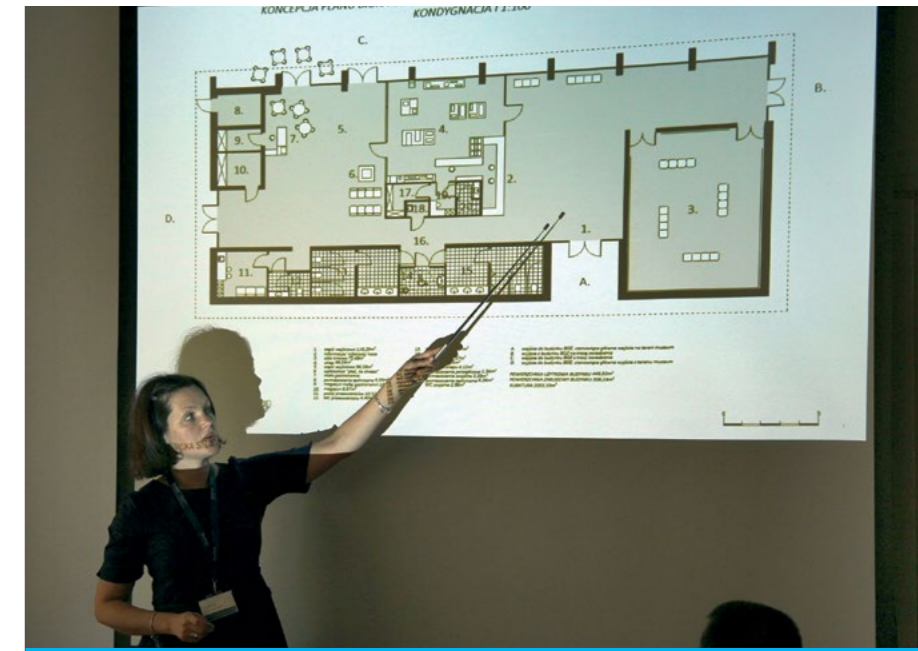
Tajna Organizacja Wojskowa „Gryf Pomorski” »

Miejsce: Muzeum Stutthof w Sztutowie oraz Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku

Czas prezentacji: 12 kwietnia–31 maja

Kuratorzy: prof. dr hab. Bogdan Chrzanowski, prof. dr hab. Andrzej Gąsiorowski i Krzysztof Steyer

Współpraca: Ewa Malinowska, Bartłomiej Garba

Współorganizator: Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku
Wystawa przedstawiła dużą regionalną organizację konspiracyjną, działającą w latach 1939–1945, która powstała z przekształcenia utworzonej na przełomie 1939/1940 r. lokalnej organizacji o nazwie Tajna Organizacja Wojskowa „Gryf Kaszubski”. Wystawa przybliżyła historię powstania organizacji, postaci jej czołowych działaczy, losy, szczególnie w KL Stutthof, oraz najważniejsze akcje przeciw Niemcom.

« **Przemilczana kategoria. Więźniowie z różowym trójkątem w KL Stutthof**

Miejsce: Muzeum Stutthof w Sztutowie
Czas prezentacji: 6 września–20 października
Kurator: Piotr Chruścielski
Patronat honorowy: Konsul Generalna Niemiec w Gdańsku Cornelia Pieper
Wystawa podejmowała wątek więźniów homoseksualistów w obozach koncentracyjnych. Przedstawiała temat paragrafu 175 w oparciu o zachowaną dokumentację KL Stutthof. Kodeks karny Rzeszy Niemieckiej penalizował stosunki seksualne między mężczyznami. Część skazanych trafiła za rządów nazistów do obozów koncentracyjnych, w tym do obozu Stutthof, gdzie sklasyfikowano ich jako osobną kategorię więziarską. Wystawa jest częścią projektu badawczego dotyczącego niemieckich i austriackich więźniów obozu koncentracyjnego Stutthof.

Odezwała się ziemia

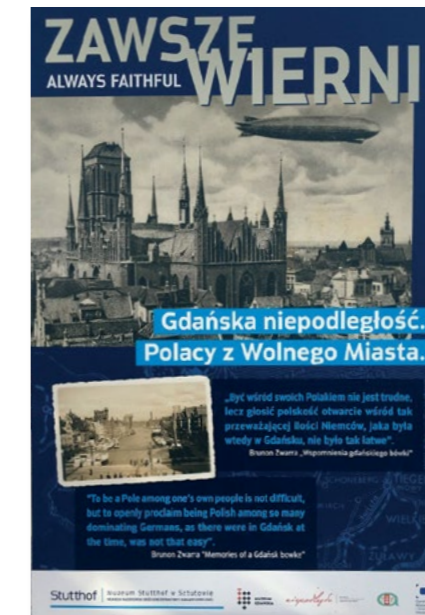
Miejsce: Muzeum Miasta Gdyni
Czas prezentacji: 23 marca–30 czerwca
Kurator: Katarzyna Krawczyk
Współpraca: Mirosław Piskorski, dr Jan Szkudliński, dr Łukasz Jasiński
Partnerzy instytucjonalni: Muzeum Miasta Gdyni, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Gdańsku, Fundacja Bowke
Na wystawie prezentowane były efekty archeologicznych prac poszukiwawczych, prowadzonych przez Muzeum Stutthof na obszarze dawnego niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego, poza obecnym terenem Muzeum. Ważnym aspektem ekspozycji były zabytki archeolo-

giczne bezpośrednio związane z funkcjonowaniem KL Stutthof, a przede wszystkim przedmioty świadczące o ludziach i o zbrodniach, jakich doświadczyli. Niewielka część wystawy poświęcona była oprawcom. Kluczowym punktem, jej symbolem, była prezentacja łyżki wrośniętej w korzeń drzewa, wymownie nawiązującej do tytułu wystawy.

Artyści Andersa. Uratowani z nieludzkiej ziemi »

Miejsce: Muzeum Stutthof w Sztutowie
Czas prezentacji: 17 czerwca–7 września
Kurator wystawy i autor albumu: prof. Jan Wiktor Sienkiewicz

Wystawa powstała z inicjatywy Fundacji Towarzystwo Projektów Edukacyjnych. Miała na celu zwrócenie uwagi zarówno na żołnierzy-artystów z armii Andersa, jak i więźniów KL Stutthof, byłego niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego, którym to niekiedy właśnie sztuka pozwalała zachować człowieczeństwo.

Zawsze wierni. Polacy z Wolnego Miasta Gdańska

Miejsce: Muzeum Stutthof w Sztutowie
Czas prezentacji: 2 września–30 października
Kuratorzy: dr Danuta Drywa, Ewa Malinowska.
W 2018 roku, w setną rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości, wystawa prezentowała historię dwudziestu lat istnienia Wolnego Miasta Gdańska w kontekście losów jego mieszkańców – Polaków. Przypomniała działania i postawy między innymi Bernarda Filarskiego, Feliksa Muzyka, Brunona Zwarry, Władysława Pniewskiego, Elżbiety Marcinkowskiej czy Kunegundy Pawłowskiej – osób, które

walczyły w Wolnym Mieście Gdańsku o niepodległość i za tę walkę zostały skazane na pobyt w obozie koncentracyjnym Stutthof. Wystawa została przygotowana przez Muzeum Stutthof oraz Centrum Rozwoju i Edukacji Młodzieży, dofinansowana ze środków Programu Wieloletniego NIEPODLEGŁA na lata 2017–2021 w ramach Programu Dotacyjnego „Niepodległa”.

« **Porządek i zagłada. Policja w nazistowskich Niemczech**

Miejsce: Muzeum Stutthof w Sztutowie
Czas prezentacji: 18 października–31 grudnia

Ekspozycja została przygotowana przez Niemiecką Wyższą Szkołę Policji w Münster na zlecenie Konferencji Ministrów Spraw Wewnętrznych i Senatorów Krajów Związkowych w Niemczech. Jej fundatorem był Konsulat Generalny Niemiec w Krakowie. Tematem wystawy była rola, jaką w czasach nazizmu odegrała niemiecka policja, biorąca udział w zbrodniach nazistowskich obok Gestapo i SS.

Piaśnica – na planie filmowym

Miejsce: Wejherowskie Centrum Kultury

Czas prezentacji: 8–23 października

Organizacja: Oddział Muzeum Piaśnickie w Wejherowie

Las Piaśnicki. Fabularyzowany komiks historyczny

Miejsce: Polska Filharmonia Bałtycka na Ołowiance w Gdańsku oraz Rynek Starego Miasta w Wejherowie

Czas prezentacji: 14–21 września, 5–18 października

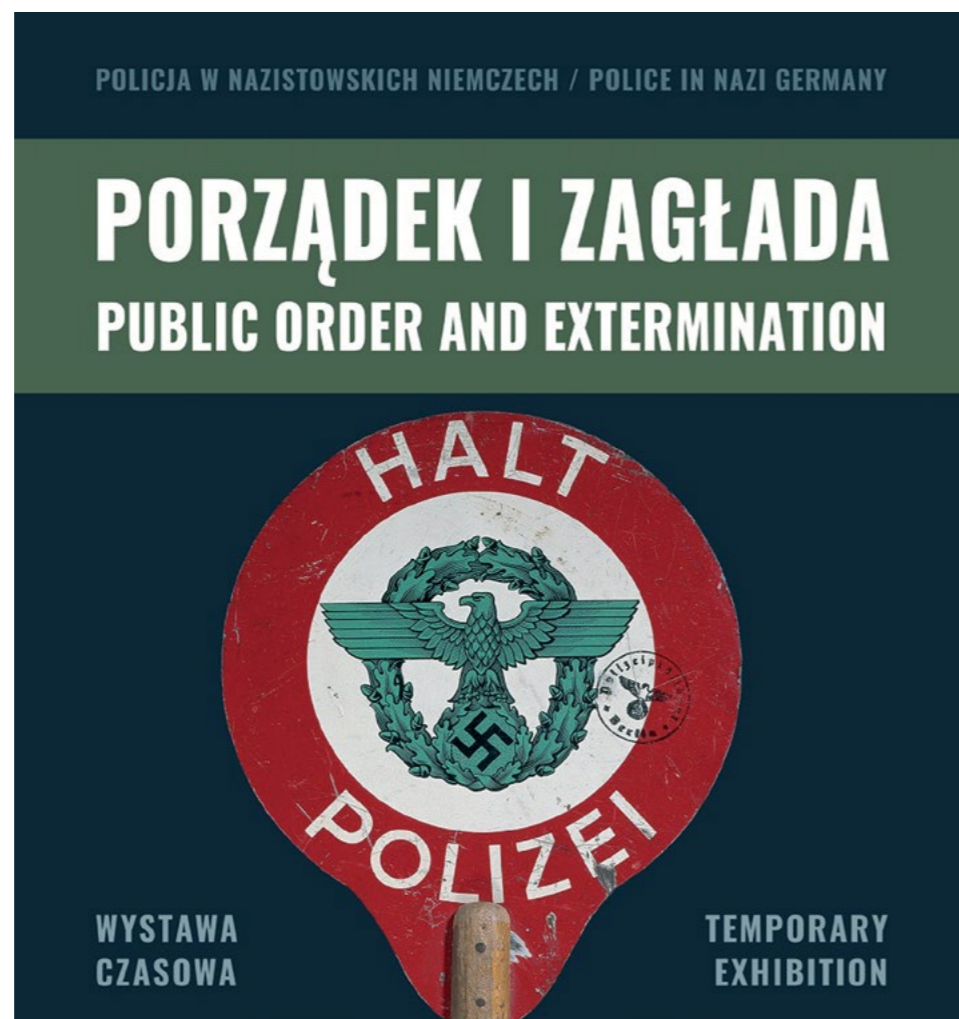
Organizacja: Oddział Muzeum Piaśnickie w Wejherowie

„Piaśnica – zamyślenia” w obiektywie Marka Jasińskiego i anturazu poezji

Miejsce: Polska Filharmonia Bałtycka na Ołowiance w Gdańsku, Multikino „Złote Tarasy” w Warszawie, Rynek Starego Miasta w Wejherowie

Czas prezentacji: 14–21 września, 5–18 października, 10 grudnia

Organizacja: Oddział Muzeum Piaśnickie w Wejherowie

4. Działalność naukowa

IX Forum Pamięci

5–6 września

Miejsce: Muzeum Stutthof w Sztutowie

Współorganizacja: Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu

W seminarium muzeów martyrologicznych uczestniczyli przedstawiciele polskich Miejsc Pamięci i instytucji zajmujących się tematyką II wojny światowej, muzealnicy z Muzeum Holokaustu w Waszyngtonie oraz przedstawiciele Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W trakcie dwóch dni obrad zrealizowano siedem sesji tematycznych, poświęconych, m.in. współczesnym wyzwaniom w obszarze polityki pamięci, wystawiennictwu, kluczowym obszarom badawczym, archeologii, pozyskiwaniu zbiorów i ich konserwacji, badaniom terenowym, upowszechnianiu historii oraz codziennej pracy muzealnika. Wypracowana przez niemal dekadę formuła spotkania pozwala na przegląd tego, co w ostatnim roku działo się w dziedzinie muzealnictwa martyrologicznego. Sesje prowadzili dyrektorzy największych polskich muzeów – Miejsc Pamięci oraz zaproszeni goście: dr Violetta Rezler-Wasielewska (Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łąbinowicach-Opolu), prof. dr hab. Paweł Śpiewak (Żydowski Instytut Historyczny w Warszawie), dr Piotr M.A. Cywiński (Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu), dr Tomasz

Kranz (Państwowe Muzeum na Majdanku w Lublinie), Jacek Nowakowski (Muzeum Holokaustu w Waszyngtonie), Piotr Tarnowski (Muzeum Stutthof w Sztutowie).

Archeologia w Miejscach Pamięci – prace archeologiczne a nielegalne poszukiwania. Przestępczość wobec dziedzictwa archeologicznego oraz martyrologicznego

8 listopada

Miejsce: Muzeum Stutthof w Sztutowie

Współorganizator: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Gdańsku

Patronat Honorowy: Generalny Konserwator Zabytków, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego dr hab. prof. IH PAN Magdalena Gawin

Kuratorzy: Katarzyna Krawczyk, Ewa Malinowska

Celem konferencji było podkreślenie istoty badań archeologicznych prowadzonych w obrębie stanowisk archeologicznych jako celowych przedsięwzięć, zgodnych z prawem, a przede wszystkim ze sztuką zawodową. Dodatkowym aspektem były prace archeologiczne prowadzone w Miejscach Pamięci. Etyczny kontekst tych działań był szczególnie istotny; dyskusje na temat etyki prowadzenia prac archeologicznych w Miejscach Pamięci, ich celowości, przyczyn oraz istniejących zagrożeń kontynuowano w trzech blokach tematycznych:

1. Warsztat. Prace archeologiczne w Miejscach Pamięci.
2. Prawne aspekty prac archeologicznych a przestępczość wobec dziedzictwa archeologicznego oraz martyrologicznego.
3. Etyczne aspekty prowadzenia prac archeologicznych w Miejscach Pamięci.

W obradach wzięło udział piętnastu prelegentów, studenci z Instytutu Archeologii i Etnologii Uniwersytetu Gdańskiego, przewodnicy, muzealnicy, archeolodzy oraz konserwatorzy. Efektem obrad będzie wydanie w roku 2019 recenzowanego wydawnictwa.

Kwerendy naukowe

Wykonano kwerendy zarówno w ramach projektów naukowo-badawczych, jak i wystawienniczych. Podczas przygotowywania scenariusza nowej wystawy stałej przeprowadzono kwerendy w: Muzeum Holokaustu w Waszyngtonie, Państwowym Muzeum Żydowskim im. Gaona w Wilnie, Muzeum Balysa Sruogi w Kownie, Państwowym Muzeum na Majdanku, Muzeum – Miejscu Pamięci w Bełżcu (oddział Państwowego Muzeum na Majdanku) oraz w Muzeum Walki i Męczeństwa w Treblince. Efektem poszukiwań materiałów, między innymi w Muzeum Holokaustu w Waszyngtonie było poszerzenie materiału dokumentacyjnego oraz ikonograficznego na temat Żydów w KL Stutthof, gett w Europie Wschodniej oraz ich transportu do obozów koncentracyjnych i zagłady. W ramach projektu pt. „Niemieccy i austriaccy więźniowie KL Stutthof” wykonano poszukiwania w zbiorach w: Bayerisches Hauptstaatsarchiv München, Bundesarchiv Berlin-Lichterfelde, Deutsche Dienststelle (WASt) Berlin, Haus der Geschichte Baden-Württemberg Stuttgart, Hessisches Hauptstaatsarchiv Wiesbaden, Landesamt für Bürger- und Ordnungsangelegenheiten Berlin, Landesamt für Finanzen / Landesentschädigungsamt München, Landesarchiv Berlin, Landesarchiv Baden-Württemberg / Staatsarchiv Ludwigsburg, PAN Bibliotece Gdańskiej, Staatsarchiv Bremen, Staatsarchiv Hamburg, Staatsbibliothek zu Berlin oraz Wiener Stadt- und Landesarchiv.

5. Wydawnictwa

Stutthof. Zeszyty Muzeum Stutthof 6 (16), red. Andrzej Gąsiorowski, Muzeum Stutthof w Sztutowie, 2018.

Zbiór jedenastu artykułów naukowych, przygotowanych na zlecenie Muzeum Stutthof w Sztutowie przez pracowników i współpracowników Muzeum, dotyczących aktualnej działalności naukowo-badawczej Muzeum.

Żuławy w 1945 r. Niedomknięte księgi, red. Tomasz Gliniecki, Marcin Owiński, Muzeum Stutthof w Sztutowie, 2018.

Tom IV z podtytułem „Niedomknięte księgi” jest pokłosiem konferencji, która miała miejsce w grudniu 2017 roku w Gdańsku, dotyczącej zagadnień związanych z regionem.

Ewa Malinowska, Bogusława Tartakowska, Katarzyna Krawczyk, **Powstańcy zwyciężali wszędzie! Warszawiacy w Stutthofie**, Muzeum Stutthof w Sztutowie, 2018. Broszura edukacyjna, napisana w języku polskim i angielskim. Była częścią projektu interdyscyplinarnego „Powstańcy Warszawscy wszędzie zwycięscy!”. Przedstawiła ona losy Powstańców oraz cywilnych mieszkańców Warszawy, którzy po upadku Powstania zostali przywiezieni w trzech transportach do KL Stutthof.

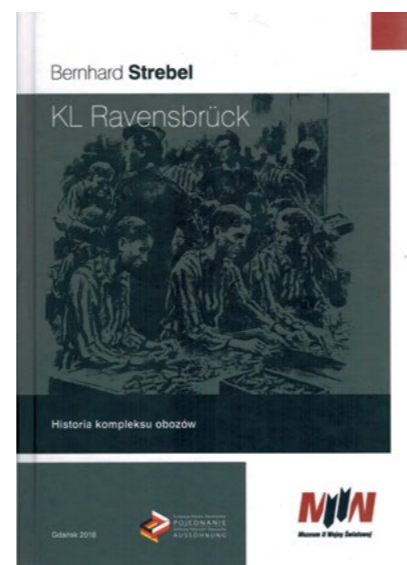
Danuta Drywa, Ewa Malinowska, **Zawsze wierni. Kim byli Polacy z Wolnego Miasta Gdańska?**, Muzeum Stutthof w Sztutowie, 2018.

Broszura edukacyjna, napisana w języku polskim i angielskim, była częścią projektu interdyscyplinarnego „Zawsze wierni Polsce!”. Odpowiedziała na pytanie, do jakich grup zawodowych należeli Polacy z Wolnego Miasta Gdańska i pokazała podłoże ich głębokiego patriotyzmu.

Raport z działalności Muzeum Stutthof w Sztutowie. Niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego i zagłady 1939–1945 za lata 2007–2017, red. Katarzyna Krawczyk, Ewa Malinowska, Muzeum Stutthof w Sztutowie, 2018.

Po raz pierwszy w czasach działalności Muzeum Stutthof w Sztutowie przedstawiono w formie wydawnictwa działania instytucji w ciągu 10 ostatnich lat, tym samym rozpoczynając coroczną sprawozdawczość.

Bernhard Strebel, **KL Ravensbrück. Historia kompleksu obozów**, Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku, 2018. Monografia obozu koncentracyjnego Ravensbrück, wydana przez Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku oraz Fundację Polsko-Niemieckie Pojednanie przy finansowym wsparciu Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Muzeum Stutthof w Sztutowie.

6. Działalność edukacyjna

Nowa oferta edukacyjna została ogłoszona 12 marca, podczas sesji poświęconej 56. rocznicy powołania Muzeum Stutthof w Sztutowie. Proponowane zajęcia przeznaczone są dla uczniów powyżej czternastego roku życia i mogą być przeprowadzone na wszystkich etapach edukacji, w tym również dla osób z dysfunkcjami intelektualnymi na poziomie lekkim i umiarkowanym. Zajęcia prowadzone są w trzech językach obcych: angielskim, niemieckim i rosyjskim. Jedenaście lekcji muzealnych obejmuje tematyką historię niemieckiego nazistowskiego obozu, a także wszystkie aspekty życia więziarskiego: pracę, twórczość artystyczną, religię, wielonarodowość społeczności więziarskiej. Sześć tematów warsztatowych skupia się na wieloaspektowym spojrzeniu na takie zagadnienia, jak pamięć ludzka, ludobójstwo, upamiętnienia czy rola słowa w systemach totalitarnych. Nowością są zajęcia autorskie przygotowane i prowadzone przez poszczególnych pracowników Muzeum pod kątem ich zainteresowań badawczych. Wszystkie zajęcia odbywają się na terenie Muzeum, by wykorzystać autentyczność Miejsca Pamięci. Dział Oświatowy prowadził zajęcia zarówno z oferty edukacyjnej realizowanej w poprzednich latach, jak i z nowo wprowadzanej. Najczęściej wybierano warsztaty pt. „Drogą Więźnia”, które przybliżają drogę jednego więźnia od chwili przybycia do obozu aż do śmierci lub wyzwolenia.

Przeprowadzono 85 zajęć warsztatowych oraz 12 zajęć edukacyjnych dla grup zagranicznych. Łącznie w zajęciach edukacyjnych uczestniczyło 3000 uczniów.

7. Gromadzenie zbiorów

Do zbioru muzealiów pozyskano siedemnaście obiektów, w tym:

- bagnet używany przez załogę SS obozu Stutthof,
- skórzany pejcz,
- but-drewniak,
- półprodukt aluminiowej łyżki wykonanej w obozie,
- naszywkę z numerem obozowym P 24 434, należącym do więźnia Franciszka Niedzielskiego,
- wieczko aluminiowej papierownicy z wygrawerowanym numerem 37 004, należącym do więźnia Aleksandra Stolza,
- pamiątki po byłej więźniarce obozu Stutthof Leokadii Szepler, m.in. wykonane w obozie sygnet i kartka imieninowa.

Do zbioru depozytów wpisano łącznie 110 pozycji inwentarzowych, pozyskanych w wyniku prowadzenia prac poszukiwawczych pod nadzorem archeologicznym na terenie byłego obozu Stutthof (poza współczesnym terenem Muzeum) przez Pracownię Archeologiczną Signum. Wśród depozytów przekazanych przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Gdańsku znajdują się przedmioty osobiste odebrane więźniom, przedmioty nielegalnie wykonane w obozie, związane z funkcjonowaniem obozu i załogą SS oraz związane z ludnością żydowską.

Do zbiorów pomocniczych wpisano łącznie 93 pozycje, głównie zabytków masowych pozyskanych w wyniku prowadzenia badań archeologicznych na terenie poobozowym (poza współczesnym terenem Muzeum) przez Pracownię Dantiscum. Inwestycja była prowadzona na zlecenie Urzędu Gminy Sztutowo. Wśród zabytków znajdują się: nieśmiertelniki, odznaczenia i aplikacje, manierki, monety, guziki, naczynia, sztuczki, narzędzia.

[| Nowe opakowania na muzealia](#)

1. Bagnet używany był przez załogę SS obozu Stutthof.
2. Skórzany pejcz używany w obozie Stutthof.
3. Drewniak, noszony przez więźniów obozu Stutthof.
4. Aluminiowa łyżka nielegalnie wykonana w obozie.
5. Notatnik prowadzony w obozie Stutthof przez Zofię Odechowską.
6. Sygnet nielegalnie wykonany w warsztatach obozowych dla Leokadii Piszczuk.
- 7–10. Zabytki archeologiczne pozyskane w wyniku prowadzenia prac poszukiwawczych na terenie poobozowym przez Pracownię Signum.
- 11–13. Zabytki archeologiczne pozyskane w wyniku prowadzenia badań archeologicznych na terenie poobozowym przez Pracownię Dantiscum.
- 14–15. Zabytki archeologiczne przeznaczone do konserwacji.

Wypożyczenia obiektów muzealnych:

- do Działu Zbiorów zwrócono obiekty: obrazy Władysława Lama Port Gdański oraz Mariana Mokwy Uprzątnięcie Westerplatte, prezentowane na wystawie w Muzeum Narodowym w Gdańsku; laleczkę wykonaną do szopki „Jedno serce” oraz kartę z wizerunkiem szopki obozowej – oba obiekty prezentowane na wystawie w Muzeum Teatralnym w Warszawie; zabytki archeologiczne (w liczbie 336 szt.) prezentowane na wystawie „Odezwiała się ziemia” w Muzeum Miasta Gdyni;
- z Działu Zbiorów wypożyczono 5 szt. obiektów z działu tekstyliów na wystawę pt. „Nić. Sploty wolności”, prezentowaną w Europejskim Centrum Solidarności w Gdańsku.

Konserwacja i przechowywanie zbiorów:

- zakupiono opakowania z materiałów bezkwasowych (System Secol A-S – obwoluta poliestrowa wpinana w segregator) do przechowywania muzealiów: archiwaliów (kartki okolicznościowe, portrety, rysunki wykonane w obozie) oraz płóciennych naszywek z numerami obozowymi;
- przygotowano projekt i zakupiono 18 szt. pudeł z tektury muzealnej oraz transparentnej folii Melinex, służących do przechowywania obiektów takich jak: papierosnice, popielniczki, przedmioty osobiste nielegalnie wykonane przez więźniów w obozie, biżuteria, blaszki z numerami więźniów, militaria, protezy dentystyczne;
- opracowano dokumentację dla 180 obiektów metalowych i ceramiki (głównie zabytków archeologicznych), wytypowanych do konserwacji na zewnątrz.

Ewidencja i digitalizacja zbiorów:

- zakupiono cyfrowy system opisu zbiorów muzealnych Muzeo, za pomocą którego opracowano 257 obiektów muzealnych;
- wykonano dokumentację wizualną dla 21 szt. muzealiów oraz 17 szt. depozytów.

Oddział Muzeum Piaśnickie w Wejherowie w ramach swojej działalności pozyskał:

- odpis dokumentu z 2 listopada 1935 r., który Tadeusz Hora, komisaryczny burmistrz Starogardu Gdańskiego, skierował do Ministra Wyznań i Oświecenia Publicznego;
- zdjęcie portretowe Teofila Naczka, ofiary piaśnickiej;
- dokument z Watykanu „Błogosławieństwo papieskie”, skierowany do Teofila Naczka, ofiary piaśnickiej, a pochodzący z okresu międzywojennego;
- pięć zdjęć rodziny Cieślickich;
- sześć zdjęć z początku II wojny światowej, przedstawiających niemieckich żołnierzy w mundurach Wehrmachtu w Wejherowie oraz Kalwarię Wejherowską;
- pięć wieszaków, w tym: dwa
- z podpisem „Maria Panek” (ofiara piaśnicka), jeden z podpisem „Konfekcja i Bławy – Bolesław Ruszyński – Wejherowo-Sobieski”, jeden z podpisem „Dom Konfekcyjny – Nowicki i Jędrzejczak – Grudziądz – Wybickiego 2-4” oraz jeden z podpisem „Max Flescher Nachfleg. Damen Konfektion. Danzig. Feinsprecher 755”;
- fragment złotego górnego mostka zębów;
- dolny mostek ze złotymi elementami nieznanego osoby, przypuszczalnie ofiary obozu Stutthof.

| Listy Tadeusza Nieśpiałowskiego

8. Działalność dokumentacyjna

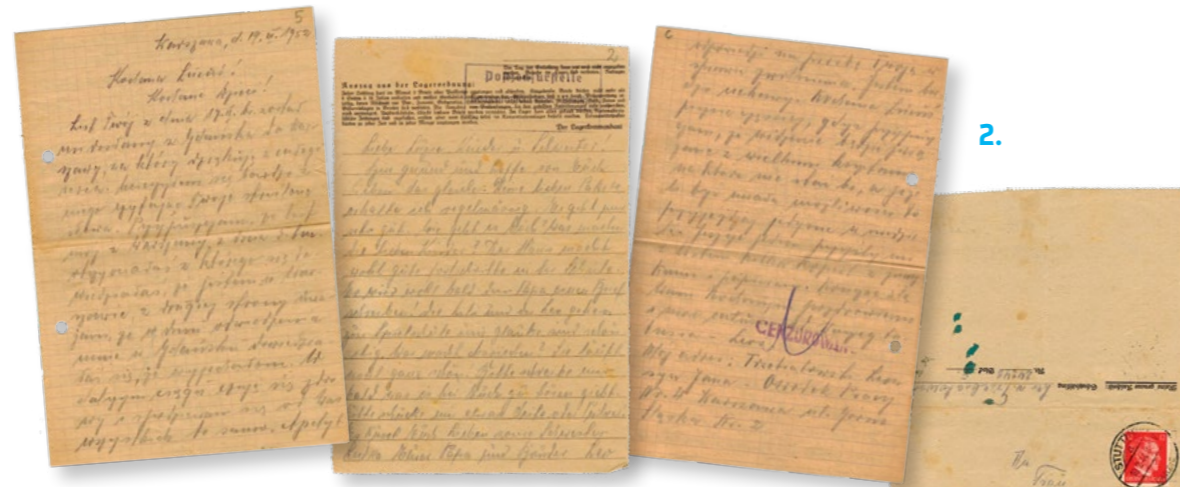
Muzeum przechowuje w archiwum materiały związane z byłymi więźniami obozu Stutthof. Są to głównie oryginalne listy wysyłane z obozu do rodziny, zdjęcia byłych więźniów i wszelkie inne materiały związane z ich życiem przedwojennym i powojennym. Wśród pozyskanych materiałów na uwagę zasługują kolekcje oryginalnych listów i grypsów Leona Trzebiatowskiego i Tadeusza Nieśpiałowskiego, jak również wspomnienia z pobytu w obozie Tadeusza Nieśpiałowskiego. Interesujące są mate-

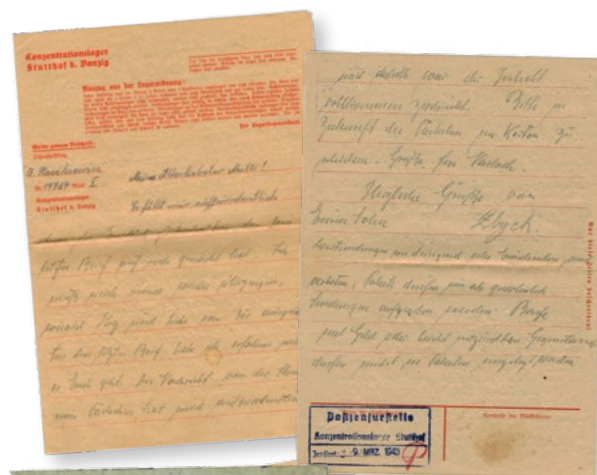
riały dotyczące powojennych losów wsi Stutthof, której nazwa została zmieniona na „Obozy”. Z 11 września 1946 r. pochodzi zaświadczenie na przejazd do Gdańska, wystawione na nazwisko Agnieszki Pacewicz, świadczące również o jej zatrudnieniu w Państwowych Warsztatach Samochodowych „Wybrzeże” w Obozach. Z 25 czerwca 1946 r. pochodzi pismo wystosowane przez Państwowe Warsztaty Samochodowe „Wybrzeże” do Agnieszki Pacewicz, z informacją o przyjęciu jej do pracy.

1.

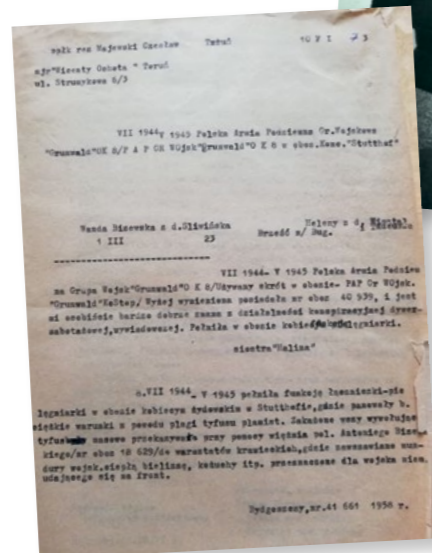
2.

3.

4.

1. Józef Wąsowicz
2. Leon Trzebiatowski
3. Zbigniew Raczekiewicz
4. Wanda Śliwińska

9. Pracownia konserwacji papieru

Konserwacja dokumentacji poobozowej prowadzona jest we własnym zakresie, przez pracownika zatrudnionego na stanowisku starszego dokumentalisty w Dziale Dokumentacyjnym. Stan zachowania zbiorów archiwalnych jest bardzo różny i waha się od zadowalającego do bardzo złego, wymagającego natychmiastowej interwencji konserwatorskiej. Zakonserwowano 1088 sztuk

dokumentów. Wykonano 1697 skanów akt, w celu udokumentowania ich stanu zachowania przed konserwacją. Dokumenty po zakończeniu wszystkich procesów prowadzących do odkwaszenia i wzmocnienia papieru umieszczono w teczkach z kartonu bezkwasowego.

10. Wolontariat

Program wolontariatu skierowany jest do grup zorganizowanych i osób indywidualnych. W programie wolontariatu uczestniczyło łącznie osób indywidualnych oraz 810 osób w grupach zorganizowanych (uczniowie, studenci, harcerze), w tym szesnaście osób z dysfunkcjami intelektualnymi, a dwadzieścia siedem ze środowisk zagrożonych wykluczeniem. Wolontariusze pracowali przy organizacji i obsłudze wydarzeń okolicznościowych, opracowywaniu wspomnień byłych więźniów KL Stutthof, porządkowaniu zbiorów audiowizualnych, przygotowywaniu zajęć edukacyjnych oraz pracach porządkowych na terenie Muzeum.

Muzeum Stutthof podpisało porozumienie o współpracy i wolontariacie z Akademią Marynarki Wojennej w Gdyni. W ramach rozpoczęcia współpracy na polu wolontariatu, na gdyńskiej uczelni odbyło się spotkanie z kadrą Muzeum studentów kierunków bezpieczeństwo narodowe oraz bezpieczeństwo publiczne. Podczas wydarzenia poruszane były kwestie związane ze współczesnym i historycznym bezpieczeństwem. 20 listopada w siedzibie Muzeum miała miejsce sesja pt. „Historyczne aspekty bezpieczeństwa

Wolontariat w muzeum

www.stutthof.org/wolontariusze

5 KROKÓW ABY ZOSTAĆ WOLONTARIUSZEM

- Zapoznać się z Regulaminem
- Wypełnić ankietę
- Poczekać na kontakt od Koordynatora
- Podpisać Porozumienie
- Stawić się do pracy

Stutthof | Muzeum Stutthof w Sztutowie
NIEMIECKI NAZISTOWSKI OBOZ KONCENTRACYJNY I ZAGŁADY (1939-1945)

narodu”, wpisana w cykl spotkań ze studentami Akademii Marynarki Wojennej w Gdyni. W ramach działań społecznych studenci podjęli się prac porządkowych na terenie Muzeum. Był to czas nauki, pracy i dyskusji.

8 maja wolontariusze z Nowego Dworu Gdańskiego spotkali się z byłym więźniem KL Stutthof Piotrem Łubieńskim, który opowiedział o swoim szlaku powstańczym i czasie spędzonym w obozie.

Harcerze ze Związku Harcerstwa Polskiego, przebywający na jubileuszowym zlocie w Gdańsku, od 8 do 14 sierpnia w ramach służby pracowali na terenie Muzeum, wykonując przede wszystkim prace porządkowe. Program wolontariatu w Muzeum Stutthof w Sztutowie został przedstawiony podczas trzeciej ogólnopolskiej konferencji pt. „Wolontariat w kulturze”, zorganizowanej przez Narodowe Centrum Kultury, jako jeden z ośmiu przykładów z Polski tzw. dobrych praktyk.

11. Inwestycje

Na podstawie planów inwestycyjnych zatwierdzonych przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego zrealizowano poniższe działania:

Oddział, Muzeum Piaśnickie w Wejherowie:

- wykonano operat szacunkowy wyceny służebności gruntowej obciążającej działki 161/3 i 326/3 obr. 7 miasto Wejherowo,
- ustanowiono odpłatną służebność gruntową i podpisano akt notarialny dotyczący działek 161/3 i 326/3 obr. 7 miasto Wejherowo zgodnie z protokołem nr GN.6826.2.5.2018 z dnia 28.06.2018 r., uzyskując prawo do dysponowania nieruchomością na cele budowlane.

Z zadań zrealizowanych z bieżących środków finansowych:

- przygotowano koncepcję architektoniczną oraz program funkcjonalno-użytkowy budowy biura obsługi zwiedzających na terenie Muzeum Stutthof w Sztutowie,
- wykonano zadanie pn. „Remont korytarza i pomieszczeń WC w budynku byłej komendatury – parter, strona północna”.

Oddział, Muzeum Piaśnickie w Wejherowie:

- zrealizowano umowy na wykonanie i montaż materiału filmowego, dwóch skrótów – zwiastunów promujących cykl filmowy pt. Młyny Historii, wraz z przeniesieniem praw autorskich;
- zakupiono dodatkowe wyposażenie wystawiennicze oraz dodatkowy sprzęt IT;
- zrealizowano film dokumentalny pt. Kocborowo o eksterminacji osób psychicznie chorych, straconych w ramach akcji T4 w Szpęgawsku;
- w ramach organizowanego wydarzenia „Gala Bohaterów 2018” zrealizowano dwa krótkometrażowe filmy edukacyjne: Kottowska i Bednarz;
- wykonano wirtualne zwiedzanie dwóch miejsc straceń: Mniszka i Szpęgawska;
- w Multikinie „Złote Tarasy” w Warszawie zorganizowano premierę filmu Piaśnica;
- w Filharmonii Kaszubskiej w Wejherowie zorganizowano premierę filmu Piaśnica;
- dokonano tłumaczenia dokumentów pozyskanych w kwerendach zagranicznych.

Ze środków finansowych własnych:

- wykonano projekt pozwalający na lepszą obsługę zwiedzających pn. „Montaż systemu kontroli wejścia” – zadanie to obejmowało m.in. zainstalowanie obrotowych bramek wejściowych;

- w celu realizowania nowej oferty edukacyjnej wykonano zadanie pn. „Zakup wyposażenia sali edukacyjnej wraz z montażem w Muzeum Stutthof w Sztutowie” – wymieniono dwie kamery w Systemie Telewizji Dozorowej;
- zainstalowano automatykę do Bramy Głównej;
- zakupiono 15 wkładek do Systemu Klucza Generalnego.

3 stycznia 2018 r., zgodnie z umową użyczenia zawartą pomiędzy Muzeum a Gminą Sztutowo, przejęty został budynek byłej obozowej psiarni.

12. Biblioteka

Do biblioteki Muzeum Stutthof zakupiono 23 książki. Dodatkowo w ramach darów otrzymaliśmy blisko 200 woluminów, pasujących tematycznie do naszych zbiorów. Łączny stan księgozbioru Muzeum wynosi 11 876 pozycji. Do zbioru bibliotecznego Oddziału – Muzeum Piaśnickiego w Wejherowie zakupiono oraz pozyskano 250 nowych publikacji. Łączny stan księgozbioru Oddziału wynosi 953 pozycje.

13. Obsługa zwiedzających w Muzeum

Biuro Obsługi Zwiedzających realizuje zadania związane z organizacją obsługi przewodnickiej, prowadzeniem muzealnego kina, prowadzeniem internetowej i stacjonarnej księgarni, punktu informacji turystycznej oraz statystyk odwiedzin (frekwencja w obrębie grup sprecyzowanych pod względem wieku i narodowości). Zadania te, w 2018 r., realizowane były przez cztery osoby. Biuro Obsługi Zwiedzających, strukturalnie w Muzeum, podlega pod Dział Oświatowy. W związku z realizowanym planem przygotowania nowej wystawy stałej, trasy zwiedzania oraz infrastruktury turystycznej łącznie z budową nowej przestrzeni recepcyjno-kasowej, w Muzeum rozpoczęto szkolenia i nabór kadry przewodnickiej w ramach zakładanych zmian w przestrzeni obsługi turysty. W 2018 r., licencję przewodnika po Muzeum Stutthof posiadało 56 osób.

14. Frekwencja

Turyści zagraniczni	Dorośli PL	Młodzież PL	RAZEM	Liczba grup	Turyści w grupach	W tym turyści zagraniczni
12 937	67 540	33 704	114 181	1198	26 368	3333

Oddział, Muzeum Piaśnickie w Wejherowie

Po miejscu masowych egzekucji w Piaśnicy oprowadzono 350 osób. W II edycji ogólnopolskiej akcji „Nie pozwól pamięci zarastać trawą. Sprzątnij grób obok” wzięło udział 500 osób.

15. Finanse

Majątek Muzeum wykorzystuje się do realizacji zadań wynikających z działalności statutowej. Działalność ta finansowana jest z uzyskiwanych przychodów, na które składają się:

1. dotacja z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego;
2. przychody z prowadzonej działalności gospodarczej, tzw. środki własne;
3. pozostałe środki otrzymywane od osób fizycznych i prawnych oraz z innych źródeł, np. darowizny czy też inne dotacje.

Muzeum prowadzi, jako dodatkową, działalność gospodarczą, a uzyskany z niej dochód wykorzystuje się w celu finansowania działalności statutowej Muzeum.

Wysokość otrzymanych dotacji i innych środków publicznych

MKiDN – dotacja podmiotowa	MKiDN – dotacja celowa
5.708 740,00	61 845,00
	<ul style="list-style-type: none"> • 60 000 dotacja celowa na wydatki bieżące w ramach Programu Wieloletniego NIEPODLEGŁA • 1 845,00 dotacja celowa inwestycyjna (Muzeum Piaśnickie w Wejherowie)

Przychody

Muzeum osiągnęło przychody netto ze sprzedaży w wysokości 526 952,46 zł, Pozostałe przychody wyniosły 322 389,79 zł netto.

Koszty działalności

Koszty działalności bieżącej wyniosły 6.734 507,93 zł, pozostałe koszty to 80 119,94 zł.

16. Rada Muzeum Stutthof w Sztutowie

Rada Muzeum Stutthof w Sztutowie w latach 2015–2019 powołana została Zarządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 lipca 2015 r., zmieniona Zarządzeniami Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 3 czerwca 2016 r. oraz z dnia 30 maja 2017 r. W jej skład wchodzi:

Dr hab. Grzegorz Berendt – Przewodniczący,
Agnieszka Kowalska,
Dr Tomasz Kranz,
Dr Janusz Marszalec,
Kmdr dr inż. Mariusz Mięsikowski,
Alfons Miszewski,
Prof. dr hab. Mieczysław Nurek,
Dr Tomasz Snarski,
Elżbieta Wasilenko
Dr hab. Janusz Trupinda,
Artur Zawadka,
Dr Anna Ziótkowska.

17. Wykaz etatowych pracowników Muzeum Stutthof w Sztutowie

Katarzyna Bieszke
 Monika Brodacka
 Jadwiga Buda
 Anna Chinc
 Piotr Chruścielski
 Bogdan Chrzanowski
 Urszula Czapiewska
 Małgorzata Daniluk
 Monika Dobranz
 Danuta Drywa
 Ryszard Dudziński
 Krzysztof Dziadziuszko
 Grzegorz Dziawgo
 Marta Florkowska
 Mirosława Gajewska
 Tomasz Gąsecki
 Andrzej Gąsiorowski
 Jerzy Gębacki
 Agnieszka Glazer
 Tadeusz Góra
 Adam Górniewicz
 Elżbieta Grot
 Magdalena Idzik
 Mateusz Ihnatowicz
 Artur Kamiński
 Ewa Kanar
 Alicja Kentzer
 Iwona Kentzer
 Agnieszka Kłys
 Agnieszka Kochańczyk
 Bogusław Kowalczyk
 Zdzisław Krauza
 Katarzyna Krawczyk
 Krzysztof Krężlewicz
 Justyna Krzyżanowska
 Zenon Kwiatkowski

Bożena Leszczyńska
 Wiesław Leszczyński
 Jarosław Łapawa
 Piotr Łyczak
 Ewa Malinowska
 Jadwiga Małkowska
 Jolanta Mazurek
 Aleksander Michalak
 Anna Misiaszek
 Karolina Misiaszek-Pazdykiewicz
 Zofia Nieckarz
 Waldemar Niedzielski
 Danuta Ochocka
 Dariusz Ochocki
 Małgorzata Oszczyk
 Marcin Owskiński
 Teresa Patsidis
 Marcin Parzątko-Lipiński
 Ryszard Pażatka-Lipiński
 Piotr Piechnik
 Jacek Pudliszewski
 Zdzisław Skrzyński
 Marek Smosny
 Krzysztof Steyer
 Dominika Studnicka
 Piotr Szulc
 Andrzej Szumała
 Maria Szymańska
 Waldemar Szymański
 Piotr Tarnowski
 Bogusława Tartakowska
 Marcin Walkowiak
 Magdalena Wedelstedt
 Maria Wilk
 Andrzej Wrzesiński
 Wiesław Wybraniec

KONTAKT

Imię i nazwisko	Funkcja	Telefon	E-mail
Piotr Tarnowski	Dyrektor	+ 48 55 247 83 53 wewn. 211	sekretariat@stutthof.org
Piotr Piechnik	Z-ca Dyrektora	+ 48 55 247 83 53 wewn. 211	sekretariat@stutthof.org
Teresa Patsidis	Z-ca Dyrektora ds. Muzeum Piaśnickiego	+48 58 736 11 11	dyrektor@muzeumpiasnickie.pl
Magdalena Idzik	Główna Księgowa	+ 48 55 247 83 53 wewn. 214	magdalena.idzik@stutthof.org
Mirosława Gajewska	Starsza Księgowa	+ 48 55 247 83 53 wewn.239	mirosława.gajewska@stutthof.org
Justyna Krzyżanowska	Starsza Księgowa	+ 48 55 247 83 53 wewn. 228	justyna.krzyżanowska@stutthof.org
Alicja Kentzer	Księgowa	+ 48 55 247 83 53 wewn. 228	alicja.kentzer@stutthof.org
Małgorzata Oszczyk	Starsza Księgowa	+ 48 55 247 83 53 wewn. 228	malgorzata.oszczyk@stutthof.org
Agnieszka Glazer	Kierownik Działu Administracyjnego	+ 48 55 247 83 53 wewn. 238	agnieszka.glazer@stutthof.org
Ewa Kanar	Sekretariat	+ 48 55 247 83 53 wewn. 211	sekretariat@stutthof.org
Iwona Kentzer	Specjalista ds. Płac i Kadr	+ 48 55 247 83 53 wewn. 224	iwona.kentzer@stutthof.org
Artur Kamiński	Główny Specjalista Informatyk	+ 48 55 247 83 53 wewn. 234	artur.kaminski@stutthof.org
Karolina Misiaszek -Pazdykiewicz	Specjalista ds. Zamówień Publicznych i Administracji	+ 48 55 247 83 53 wewn. 220	karolina.pazdykiewicz@stutthof.org
Dr Danuta Drywa	Kierownik Działu Dokumentacyjnego	+ 48 55 247 83 53 wewn. 223	danuta.drywa@stutthof.org
Bożena Leszczyńska	Starszy dokumentalista w Dziale Dokumentacyjnym	+ 48 55 247 83 53 wewn. 223	bozena.leszczynska@stutthof.org
Dr Aleksander Michalak	Adiunkt w Dziale Dokumentacyjnym	+ 48 55 247 83 53 wewn. 223	aleksander.michalak@stutthof.org
Anna Chinc	Kustosz w Dziale Dokumentacyjnym, Biblioteka	+ 48 55 247 83 53 wewn. 223	anna.chinc@stutthof.org
Wiesław Leszczyński	Starszy dokumentalista w Dziale Dokumentacyjnym	+ 48 55 247 83 53 wewn. 227	wieslaw.leszczynski@stutthof.org

Ewa Malinowska	Kierownik Działu Oświatowego	+ 48 55 247 83 53 wewn. 225	ewa.malinowska@stutthof.org
Małgorzata Daniluk	Edukator, Koordynator Wolontariatu i Praktyk	+ 48 55 247 83 53 wewn. 241	malgorzata.daniluk@stutthof.org wolontariat@stutthof.org
Katarzyna Krawczyk	Koordynator ds. Ruchu Turystycznego Rzecznik Muzeum	+ 48 55 247 83 53 wewn. 246 537 012 670	katarzyna.krawczyk@stutthof.org
Danuta Ochocka	Edukator	+ 48 55 247 83 53 wewn. 235	danuta.ochocka@stutthof.org
Jerzy Gębacki	Biuro Obsługi Zwiedzających	+ 48 55 247 83 53 wewn. 213, 216	boz@stutthof.org
Teresa Szymańska	Biuro Obsługi Zwiedzających	+ 48 55 247 83 53 wewn. 216	boz@stutthof.org
Monika Brodacka	Biuro Obsługi Zwiedzających	55 247 83 53 wewn. 216	boz@stutthof.org
Bogusława Tartakowska	Kustosz ds. Zbiorów	+ 48 55 247 83 53 wewn. 247	bogusława.tartakowska@stutthof.org
Dr Marcin Owiński	Kierownik Działu Naukowego	+ 48 55 247 83 53 wewn. 226	marcin.owsinski@stutthof.org
Prof. dr hab. Bogdan Chrzanowski	Kustosz dyplomowany w Dziale Naukowym	+ 48 58 551 29 87	
Prof. dr hab. Andrzej Gąsiorowski	Kustosz dyplomowany w Dziale Naukowym	+ 48 58 551 29 87	andrzej.gasiorowski@stutthof.org
Elżbieta Grot	Starszy kustosz w Dziale Nauko- wym	+ 48 58 551 29 87	elzbieta.grot@stutthof.org
Krzysztof Steyer	Starszy kustosz w Dziale Nauko- wym	58 551 29 87	krzysztof.steyer@stutthof.org
Piotr Chruścielski	Adiunkt w Dziale Naukowym	+ 48 55 247 83 53 wewn. 226 58 551 29 87	piotr.chruscielski@stutthof.org
Agnieszka Kłys	Kustosz w Dziale Naukowym	+ 48 55 247 83 53 wewn. 233 58 551 29 87	agnieszka.klys@stutthof.org
Tomasz Gąsecki	Kierownik Działu Ochrony Muzeum	+ 48 55 247 83 53 wewn. 217	tomasz.gasecki@stutthof.org
Waldemar Szymański	Specjalista ds. obronnych i informacji niejawnych	+ 48 55 247 83 53 wewn. 231	waldemar.szymanski@stutthof.org
Zenon Kwiatkowski	Dział Remontowo-Gospodarczy	+ 48 55 247 83 53 wewn. 229 531 013 168	zenon.kwiatkowski@stutthof.org

Andrzej Wrzesiński	Główny Specjalista ds. finansowo-kadrowych w Muzeum Piaśnickim w Wejherowie	+48 58 736 11 11 wewn. 23	ksiegowosc@muzeumpiasnickie.pl
Piotr Szulc	Specjalista ds. nadzoru technicznego w Muzeum Piaśnickim w Wejherowie	+48 58 736 11 11 wewn. 22	p.szulc@muzeumpiasnickie.pl
Mateusz Ihnatowicz	Specjalista ds. naukowych i edukacji w Muzeum Piaśnickim w Wejherowie	+48 58 736 11 11 wewn. 24	m.ihnatowicz@muzeumpiasnickie.pl
Magdalena Wedelstedt	Specjalista ds. zamówień publicznych i projektów w Muzeum Piaśnickim w Wejherowie	+48 58 736 11 11 wewn. 32	m.wedelstedt@muzeumpiasnickie.pl
Dominika Studnicka	Specjalista ds. komunikacji i promocji w Muzeum Piaśnickim w Wejherowie	+48 58 736 11 11	d.studnicka@muzeumpiasnickie.pl
Katarzyna Bieszke	Specjalista ds. administracji w Muzeum Piaśnickim w Wejherowie	+48 58 736 11 11	muzeum@muzeumpiasnickie.pl
Krzysztof Dziadziuszko	Główny specjalista ds. gromadzenia zbiorów w Muzeum Piaśnickim w Wejherowie	+48 58 736 11 11 wewn. 21	zbiory@muzeumpiasnickie.pl

